

ХАЛҚ ИЧИГА КИРИБ, ХАЛҚ БИЛАН БИРГА ҚИЛИНАЁТГАН САЪЙ-ҲАРАКАТЛАР НАТИЖАСИ

Президент Шавкат Мирзиёев маҳаллалар ҳаёти ва саноат корхоналари фаолияти билан танишиш, янги лойиҳаларни ишга тушириш ҳамда ҳудудларни ривожлантиришнинг муҳим масалаларини мухокама қилиш мақсадида 17 февраль куни Бухоро вилоятига ташриф буорди.

Президент ташрифни Баҳоуддин Нақшбанд мақбарасини зиёрат билан бошлади.

Қуръон тиловат қилинди. Аллоҳ таолодан ўтганларга раҳмат, юртимизга тинчлик-фарғонлик тилап дую ўқиди.

— Ҳамма жойларга бориб, соҳаларга туркти бериб, муаммоларни ҳал этиб, ҳалқни рози қилишга ҳаракат қыляпмиз, — деди Шавкат Мирзиёев. — Бугун Бухорога ҳам янги марраларни белгипаш, одамларнинг бирини иккى қилиш учун келдик. Ҳамма хайрли ишларни музокама Аллоҳнинг ўзи мададкор бўлсин.

Олимлар билан сұхбатда диний таълимини ривожлантириш, жаҳолатга қарши маърифат билан курашибди. Ҳамма жойларга бориб, соҳалар катори дин бўйича ҳам очиклик, эркинлик берилди, бир неча илмий марказлар ташкил этилди. Яқинда иш бошлаганига

манбаат бўляпти? Манбаат шундай бўлиши кераки, бу салоҳиятни жамиятга етказиш керак. Бухорий, Мотурдий, Марғиноний каби буюк боболаримиз меросига таянган ҳолда жаҳолатга қарши маърифат билан курашиб зарур. Бунинг учун диний таълимим амалиёт билан боғлаш, илмий марказларимизни дунёда етакчиларга айлантириш керак, — деди давлатимиз раҳбари.

Президент Шавкат Мирзиёев Бухоро туманидаги Работиқалмок маҳалласида бўлиб, аҳоли ҳаёти билан танишиди.

Бу ерда 9 мингдан зиёд аҳоли яшайди. Қуйи тизимида манзилли ишлар натижаси ушбу маҳаллада ҳам намоён — тадбиркорлик ривожланиб, иш ўринлари кўпаймоқда. Ҳусусан, илгари фойдаланимий ётган майдонда тикувчилик корхонаси барто этилди. 30 дан ортиг ҳотин-қиз ўз маҳалласида ишли бўлди. Яқинда иш бошлаганига

карамай, корхона 100 мингта трикотаж маҳсулотлари учун буортма олган.

Давлатимиз раҳбари мазкур корхона фаолияти билан танишиб, ишчилар билан сұхбатлаши.

— Маҳалладаги ўзгаришларни, сизнинг иши бўлганингизни кўриб, хурсанд бўлдим. Булар — ҳалқ ичига кириб, ҳалқ билан бирга қилаётган саъй-ҳаракатларимизнинг кичик бир натижаси. Агар ҳокимлик ва ташкиллар шаюрит яратиб беролса, ҳар бир оила узини эзлаб кетолса, мақсадимга эришган бўламан. Шунда катта оиласиз — давлатимиз ҳам мустаҳкам бўлади, — деди Президент.

Шу ерда вилоятдаги тадбиркор аёлларнинг ҳунармандиличик маҳсулотларидан намуналар номайиш этилди. Улар ишлаб чиқариша ва касаначилик асосида хотин-қизлар бандлигини таъминлаётганини сўзлаб беришиди. Давлатимиз раҳбари уларнинг бу борадаги ҳаракатларини

қўллаб-кувватлаш бўйича мутасадидиларга кўрсатмалар берди.

Работиқалмок маҳалласида яна 10 дан ортиг савдо ва сервис шоҳобчалари, Тадбиркорларга хизмат кўрсатиш маркази ҳам бор. Маҳалла фуқаролар йигини биноси мукаммал таъмиранган. Ахолининг буш вақти мазмунли ўтиши учун “Отахонлар чойхонаси”, кутубхона, спорт майдончаси ва хиёбонлар ташкил этилган.

Давлатимиз раҳбари бу шароитларни кўздан кечириди, шу ерлик Бахтиёр Пўлатов хонадонида меҳмон бўлди. Давлатимиз раҳбари Бухоро вилоятига ташрифи чоғида кластерлар раҳбарлари билан мулоқот қили.

Бухоро вилоядида 11 та пахта-тўқимачилик кластери фаолият юритмоқда. 2022 йилда улар томонидан қарий 99 минг тектар ерда 358 минг тоннадан ортиг пахта етиширилган. Жами 2 триллион

36 миллиард сўмлик 36 та лойиҳа амалга оширилиб, 3 минг 600 та иш ўрни яратилган. Таҳки бозорга қарий 77 миллион долларлик маҳсулот экспорт килинган.

Мулоқотда бозор конъюнктурадидаги ўзгаришлар, кластерлар олдиаги долларб масалалар мухокама қилинди.

— Қийин бўлса ҳам, нима учун кластер тизимиға ўтди? Илгари ҳалқимиз пахта экарди, лекин шунга муносаб мафгаат толмасди.

Беш йил давомида кластерларни айвлаб, шаюрит яратиб, шу дарражага олиб келдик. Энди улар ҳалқпарвар бўлиши керак. Майли, бой бўлсин, фақат ҳаёт билан бирга, ҳалқ билан бирга, — деди Шавкат Мирзиёев.

Кластерлар раҳбарлари бугунги натижалари сўнгги йиллардаги ислоҳотлар туфайли эканини, бунга жавобан ишсизликни камайтириш бўйича ўзларига масъулият олишини таъкидлаши.

— Барча ислоҳотларимиздан пираворд мақсад — ҳалқимизнинг даромадини ошириш. Камбагалликни йўқ қилиб, ахолининг ҳарид қилинтини оширасак, тадбиркорларнинг иши ҳам ривожланади. Беш йил олдин Бухоро қандай эди, ҳозир қандай? Шу суръатда давом этса, яна беш йилдан кейин натижалар бундан да яхши бўлади. Чунки шундай буюк, меҳнаткаш ҳалқимиз бор, — деди Президент.

Кластерлар фаолиятида муко-биль энергиядан фойдаланиши кенгайтириш, сув тежовчи технологияларни кўллаш, инновацион ечимларни жорий этиш бўйича ҳам кўрсатмалар берилди.

Давлатимиз раҳбари шу ерда бу-хоролик ҳунармандлар маҳсулотларини кўздан кечириди.

► Давоми 2-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Матбуот хизмати суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ НОМИГА АМЕРИКА ҚУШМА ШТАТЛАРИ ПРЕЗИДЕНТИ ЖО БАЙДЕНДАН МАКТУБ КЕЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийларига

Хурматли Президент жоноблари!

Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлашда кўрсатадиган иктиносидиёт ва энергетика масалаларида ўзаро алоқаларни ривожлантириш, шунингдек, Сизнинг мамлакатни сиёсий тизимини модернизация ва ислоҳ килиш борасидаги саъй-ҳаракатлариниң кўллаб-кувватланиш АҚШ учун устувор аҳамиятга эга.

АҚШ ва Ўзбекистон ўртасидаги стратегик шериклик чуқурашиб бормоқда ва эришилган ютуқларни 2023 йилда ҳам янада илгари суришимизга умид билдираман.

Сиз Марқазий Осиёдаги бешта мамлакатнинг минтақавий ҳамкор-

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

ЭНЕРГЕТИКА БАРҚАРОРЛИГИ: сўнгги иккى қарор бунга кенг йўл очади

Энергетика тизимини ривожлантириш, истеъмолчиларни энергия ресурслари билан баркарор таъминлаш давлатимиз белгилаб олган вазифаларнинг энг муҳим йўналишларидан бирига айланмокда. Аслида, шундай бўлиши ҳам керак. Чунки сўнгги пайтларда энергияга бўлгун эҳтиёж тобора ортиб боряти.

Бу эса, ўз навбатига, соҳага энергетикамкор, замонавий илгор

технологияларни жорий этиш, энергия ишлаб чиқариш ва

фойдаланишида оқилюна ҳамда самарадор йўлларни излаб топишни таъсиз этимоқда.

► Давоми 3-бетда

ТАРАҚКИЁТ ЙÜЛИ

СТРАТЕГИК ИСЛОҲОТЛАР

МУАММОЛАРГА АНИҚ ЕЧИМ ВА РИВОЖЛАНИШ ОМИЛИ

Сўнгги йилларда мамлакатимизда давлат ва жамиятнинг турли соҳалари ислоҳ қилиниб, давлат бошқаруви тизимини тақомиллаштириш, бизнес мухитини яхшилаш, иктиносидиёт тармоқларини трансформация ва модернизациялаш, ҳудудларни ижтимоий-иктисодий ривожлантириш бўйича аник чоралар кўрилди.

► Давоми 4-бетда

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

ЭНЕРГЕТИКА БАРКАРОРЛИГИ:

СҮНГИ ИККИ ҚАРОР БУНГА КЕНГ ЙЎЛ ОЧАДИ

Дилшод УЛУГМУРОДОВ,
"Янги Узбекистон" мухабири

Бошланиши 1-бетда

Президентимиз соҳа ривожига доир иккى муҳим ҳужжат — "Ёқили-энергия ресурсларидан фойдаланиши соҳасида давлат назорати самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари түргисида" ги ҳамда "2023 йилда қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия тежови технологияларни жорий этишини жадаллаштириш чора-тадбирлари түргисида" ги қарорларни имзолаган айни йўналишдаги ишларни жадаллаштириша хизмат қилиди.

Жумладан, давлатимиз раҳбарининг "2023 йилда қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия тежови технологияларни жорий этишини жадаллаштириш чора-тадбирлари түргисида" ги қарори бу борадаги энг муҳим ҳужжатлардан бири бўлгани айни ҳақиқат. Бинобарин, ушбу қарорда қайта тикланувчи энергия манбаларини кенг жорий этиш, ахоли ва ишлаб чиқариш тармоқларининг энергия таъминотини кескин яхшилаш, бу борада инвесторлар учун кулай шароитлар яратишга қартилган механизмлар белгилаб берилди.

Жумладан, давлатимиз раҳбарининг "2023 йилда қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия тежови технологияларни жорий этишини жадаллаштириш чора-тадбирлари түргисида" ги қарори бу борадаги энг муҳим ҳужжатлардан бири бўлгани айни ҳақиқат. Бинобарин, ушбу қарорда қайта тикланувчи энергия манбаларини кенг жорий этиш, ахоли ва ишлаб чиқариш тармоқларининг энергия таъминотини кескин яхшилаш, бу борада инвесторлар учун кулай шароитлар яратишга қартилган механизмлар белгилаб берилди.

Мамлакат иктисодиёти ва ахоли ўсиши билан электр энергиясига бўлган талаб ҳам ортиб бораверади. Масалан, сунғи беш йилда юртимида хонадонлар 1,2 миллионга кўпайиб, корхоналар сони esa 260 мингтага этиши натижасида электр энергиясига бўлган талаб 35 foiziga oshgan. Бундай шароитда энг тўғри ечим қайта тикланувчи энергия манбаларини кўпайтиришид. Давлатимиз раҳбари қарор билан бу борадаги ишларни комплекс ташкил этиш, инвесторларни жалб этиш ишларини фаоллаштиришга доир вазифалар белгилаб берилди.

— Мазкур қарорга биноан, қайта тикланувчи энергияни ривожлантириш, энергиятежаккор технологияларни жорий этиш бўйича комплекс дастур қабул килинди, — деди энергетика вазири ўринбосари Ақмал Жуманазаров. — Хусусан, жорий йилда ишга тушириладиган қайта тикланувчи энергия манбаларининг умумий куввати 4 минг 300 МВтни ташкил қилиди. Бунда 2 минг 100 МВтлик энергия йирик фотоэлектр стамоплакларни курилди. Субсидия жисмоний шахсларнинг жами даромадлари таркиби киритилмайди. Демак, у соликка тортилмайди.

Умуман, бу йил республикамизнинг 37 минг ахоли хонадонида кичик кувватли қайта тикланувчи энергия манбаларini ўрнатилиши. Шу мақсадда 1 апредан куввати 50 киловаттагача кўёш фотоэлектр панелларини ўрнатиши рагбатлантириш бўйича "Кўёшли хонадон" дастури амалга оширилади. Даастур доирасида жисмоний шахсларга тегишили обьектларда ўрнатилиш кўёш панелларida ишлаб чиқарилган электр энергиясининг ҳар киловатт-соатига давлат бюджетидан минг сўм субсидия ажратилди. Субсидия жисмоний шахсларнинг жами даромадлари таркиби киритилмайди. Демак, у соликка тортилмайди.

Бундай ташкири, 2023 йилда фойдаланишига топшириладиган 765 кўп кувватли үй қайта тикланувчи энергия манбаларini билан таъминланади. 1 майдан бошлаб фойдаланишига топшириладиган кўп кувватли уйлар томлари бўш кисменинг камидаги 50 foiziga kўёsh панеллari ўrnatildi.

Тошкент давлат техникауниверситети кафедра мудири Икромжон Рахмоновнинг айтишича, электр энергияси билан таъминлаш масалаларида айнан қайта тикланувчи энергия манбаларini кўплаш бугун кунинг дол зарб масалаларидан бирорга айланган. Даставатимиз раҳбари имзолаган қарор ушбу йўналишдаги ишларни янада жадаллаштириш, уларнинг ҳукукий асосларини яратишга хизмат қилиди. Унда уй-жойларда, ишлаб чиқариш

инвесторлар маблаги, 1 минг 200 МВтлик кўёш панеллари иктисодиёти соҳа, ҳўжалик субъектлари ҳамда хонадонларга ўрнатилиди. Тадбиркорлар томонидан ишга тушириладиган кичик фотоэлектр стамоплакларни хисобига 550 МВт. электр энергияси ишлаб чиқарилди.

Қарор билан ушбу мақсадларга жами 15,4 миллиард доллар миқдорида маблағ йўналитирилди. Шунданд 13,4 миллиард доллари давлат-хусусий шериклик лойиҳалари

ишидиди. Шунданд 1,1 миллиард доллар тијорат банклари, 610 миллион доллар корхоналарнинг ўз маблағлари, 150 миллион доллар хорижий молиявий ташкилотлар маблағлариридир. 100 миллион доллар эквивалентидаги маблағлар эса давлат бюджетидан ажратилди.

Қарор билан ушбу мақсадларга жами 15,4 миллиард доллар миқдорида маблағ йўналитирилди. Шунданд 13,4 миллиард доллари давлат-хусусий шериклик лойиҳалари

ишидиди. Шунданд 1,1 миллиард доллар тијорат банклари, 610 миллион доллар корхоналарнинг ўз маблағлари, 150 миллион доллар хорижий молиявий ташкилотлар маблағлариридир. 100 миллион доллар эквивалентидаги маблағлар эса давлат бюджетидан ажратилди.

Хуқуқатда иктисодиёти соҳа обьектлари, давлат органлари ва бошқа ташкилотларни бино-иншоатларида кичик кувватли қайта тикланувчи энергия манбаларini курилмаларни ўрнатиш ва эксплуатация қилиш

ишидиди. Шунданд 1,1 миллиард доллар тијорат банклари, 610 миллион доллар корхоналарнинг ўз маблағлари, 150 миллион доллар хорижий молиявий ташкилотлар маблағлариридир. 100 миллион доллар эквивалентидаги маблағлар эса давлат бюджетидан ажратилди.

Хуқуқатда иктисодиёти соҳа обьектлари, давлат органлари ва бошқа ташкилотларни бино-иншоатларида кичик кувватли қайта тикланувчи энергия манбаларini курилмаларни ўрнатиш ва эксплуатация қилиш

“ҚАРОР БИЛАН УШБУ МАҚСАДЛАРГА ЖАМИ 15,4 МИЛЛИАРД ДОЛЛАР МИҚДОРИДА МАБЛАҒ ЙЎНАЛИТИРИЛАДИ. ШУНДАН 13,4 МИЛЛИАРД ДОЛЛАР ДАВЛАТ-ХУСУСИЙ ШЕРИКЛИК ЛОЙИҲАЛАРИ ДОИРАСИДА ИНВЕСТОРЛАР МАБЛАҒИ, 1,1 МИЛЛИАРД ДОЛЛАР ТИЈОРАТ БАНКЛАРИ, 610 МИЛЛИОН ДОЛЛАР КОРХОНАЛАРНИНГ ЎЗ МАБЛАҒЛАРИ, 150 МИЛЛИОН ДОЛЛАР ХОРИЖИЙ МОЛИЯВИЙ ТАШКИЛОТЛАР МАБЛАҒЛАРИРИДИР. 100 МИЛЛИОН ДОЛЛАР ЭКВИВАЛЕНТИДАГИ МАБЛАҒЛАР ЭСА ДАВЛАТ БЮДЖЕТИДАН АЖРАТИЛДАДИ.

Мамлакатда кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Йирик кўёш энергиясидан ишлаб чиқаришда мавзумотига кўра, шу кунларда **БААннинг "Masdar"** компанияси томонидан Жиззах вилоятининг Гаплаороп туманида умумий куввати 220 МВт бўлган йирик кўёш фотоэлектр стамоплакларни курилмоқда. Мазкур стамоплакларни 2023 йилнинг деқабр ойида ишга тушириш мўлжаллантирилди. Стамоплакларни ишга туширилганда 540 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди, 135 миллион куб метр табиий газ тежаклари ҳамда 150 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлаш имкони яратилади.

Электр энергиясидан ноконуний фойдаланиши истеъмолчиларни курилмалари тармоқдан акратилиб, ҳолатларни топширилганда ҳужжатлар хукукни муҳофаза қилувчи органларга юборилган.

Энди қарорга келсан, ушбу ҳужжатда белгиланган вазифалар айнан шундай ҳолатларга, яъни ёқили-энергия ресурсларидан ноконуний фойдаланиши бартаради этишга оғизида олиш, улардан самарали ҳамда оқи-лонга фойдаланиши орқали иктисодиёт тармоқлари, ижтимоий соҳасини энергия самарадорлигини ошириш, истеъмолчилар томонидан электр энергияси ва табиий газдан фойдаланиши коидаларига риоя этилиши у

ИЛМ-ФАН

ГИБРИД ЙЎНАЛИШЛАРДАГИ ТАДҚИҚОТЛАР

ЕХУД КАРБОНАТ АНГИДРИД ГАЗИ ВА КИСЛОРОД ЎРТАСИДА ТАБИЙ МУВОЗАНАТНИНГ БУЗИЛИШИ НИМАЛАРГА ОЛИБ КЕЛАДИ?

Аниқ ва табий фанларни ўқитиш сифатини оширмай туруб замонавий илм-фандага юқори натижаларга эришиб бўлмайди. Бунга яққол мисол сифатидаги технологик жиҳатдан дунёнинг энг курдатли давлатлари бўлган Хитой ва Япониянинг ривожланиш ўйли хамда кўлга киритаётган ютукларини кўрсатиш мумкин.

Ваҳобжон ҚУВОНДИҚОВ,
Ион-плазма ва лазер
технологиялари институти
лаборатория мудири, физика-
математика фанлари бўйича
фалсафа доктори

Математика ва кимё каби фанлар бирмунча мураккаб бўлиб, пухта ўзлаштириш учун алоҳидаги иктидор талаб киласди. Лекин уларни чукур ўрганиш ўқувчи ва талабаларнинг тафакур доирасини кенгайтириш билан бирга табиат қонуларини англаш, муаммоли ма-салаларга турли ностандарт ечимлар топиш хамда муйадан конунгларни бўйсунучи жараёнлар натижасини иммий прогноз килиш каби муҳим ақлий компонентларни шакллантиради.

Бугунги ривожланаётган дунёда илм-фанниятда жадал ва катта қадам билан одимлаяпти. Шу боис, ҳатто ўрганилаётган янги объектлар, аниқлаётган илмий фактлар хамда исботланётган ҳар бир фикр-мулоҳаза билан танишиб бориш ва уларни ўзлаштириш иммий тадқиқотчиларга етарлича қийинчилек туддирмоқда. Бунга сабаб аниқ ва табий фанлар соҳасида янги пайдо бўлаётган гибрид йўналишлар — математик-физика, физикавий-кимё, биофизика, биокимё, биотиббёт каби соҳаларини ҳам тор йўналишлари сифат жиҳатдан ривожланяпти. Шу билан бирга, энергия танкисиги, инсон саломатлиги, сув ва экология муаммоларига оид ўта долзарб ва муҳим амалий вазифалар ечимига оид натижалар кўлга киритаётгани тадқиқотларни ушбу соҳаларда изчил изланишлар ўтказишига ундошмоқда.

Бундай тор гибрид соҳаларда тадқиқот олиб боришининг мураккаблиги шундаки, ўғанилаётган объектларнинг барқарор структура ва хусусиятларга эга эмаслиги, муайян илмий-амалий муаммолони ечиш учун бошқа соҳага оид иммий услублар ва моделларнинг кўлланиши тадқиқотчилардан барча табий фанларга оид фундаментал билимларни чукур билиш хамда турли иммий методлар билан ишлашда алоҳида тайёргарликни талаб қиласди.

Мисол учун, аномал об-ҳаво, музликтарнинг камайиши, табий тўфон ва бўронлар, ҳавода заҳарлар模далар даражаси ошиши ва бошқа бир қатор экологик муаммоларнинг энг асосий сабабларидан бири карбонат ангидрид гази ва кислород ўртасида табиат мувозанатининг булиши саналади. Ушбу мувозанатни таъминлайдиган ягона ва ноёб табий жараён — фотосинтез. У табиат ва инсоният учун зарарли бўлган карбонат ангидрид газининг ютилиб, кислород гази ишлаб қарарилиши хисобига ҳавони тозалаш функциясини ҳамда табий биомасса йиғиши эвазига озука ва энергия билан таъминлаш вазифаларни ҳам баҳаради. Шунингдек, фотосинтез реакцияси биологик объектларда амалга ошишига қарамал, жараёнда ёргулек энергиясининг ютилиши, электронларнинг занжир бўйича ҳаракатланиши, потенциаллар фаркининг юзага келиши ва молекуляр биримларнинг парчаланиши каби қатор физик ҳодисалар рўй беради.

Физик тадқиқотчилар учун фотосинтез реакциясини ўрганишнинг аҳамияти шундаки, биринчидан, ушбу жараённинг дастлабки босқичида ютилган ёргулек энергияси 90 фоиздан юқори самараордлик билан фотокимёвий энергияга айланади. Кўлпаб тадқиқотчилар бундай юқори самараордлик сабабларини аниқлаш ва ушбу табиат ҳодисаси асосида ишловчи юқори самараорд сунъий фотосинтезлорни тизимларни яратишга уринмоқда. Лекин бугунги кунгача

ЮКСАЛИШ ПАЛЛАСИ

Фарона шахридан
Президент мактабида
таҳсил олаётган 24
нафар битириувчи синф
ўкувчисининг 20 нафари
ҳозирданок 60 га яқин
нуғузли халқаро хорижий
олий ўкув юргида ўқиши
хукуқини берувчи грант
голиблари бўлди.

Президент мактаби: ИҚТИДОРЛИЛАР УЧУН ИМКОНИЯТ МАЙДОНИ

Абдулазиз Гаффоралиев ана шундай иқтидорли ёшлардан бирни. У IELTS имтиҳонларидан 7,5 балл ҳамда SAT — инглиз тили ва математикини билиш даражасини баҳолаш тестларида 1340 балли олди. Бу юқори кўрсаткич унга Янги Ўзбекистон университети, АҚШ ва Европадаги машҳур 10 та нуғузли хорижий олий ўкув юргида таълим олиши имконини беради. Бундан ташкири, у дастурлаш йўналишидаги халқаро лойиҳаларда ҳама фоал иштирок этиб келмоқда.

Муваффакиятлар ўз-узидан келмайди. Унинг ортида ўқиши ва, албатта, устоzlарнинг самараали изланишлари, меҳнатлари ётади.

— Инглиз тили ва бошқа фанларга болалигимдан қизикаман, — деди Абдулазиз. — Бу борадаги билим ва кўнникларимни мустаҳкамлашда Президент мактабидаги шарт-шароитлар жуда кўл келди. Ютуқларни амалиёт билан ўзганлаштириш, фикр доирасини кенгайтириш, мустакил фикрлашга ўргатишга хизмат қилимоқда. Ўзлаштириш даражаси юқори ўзганлаштириш, назарий билимларни амалиёт билан ўзгурлаштириш, лойиҳаси асосида кумайади. Ўзлаштириш билан боғлиқ маънуд муммалар ечимига йўл топади. Мактабда асосий фан ва спорт тўғракларидан ташкири корейс, немис типини ўрганиш, дипломатия ўкув курслари фаолияти ҳам йўлга кўйилган.

Фарона шахрида Президент мактаби фаолиятни ўзлаштириш, ҳам бўл бўлади. Ўтган киска фурсадати бу ерда билим олиши истагида бўлган, ўз келажаги сари дадил қадам ташлаётган иқтидорли ёшлар сони бир неча барабар кўйайди.

Ўкув жараёни Кембриж университети билан ҳамкорлица ишлаб чиқилган режа ва дастурлар асосида инглиз тилида олиб борилади. Мактабда табий фанлар, техник ижодкорлик, математика чукурлаштирилиб ўқитилади. Шунингдек, ўкувчилар она тили ва адабиёт, тарих, география, мусиқа дарсларини ҳам ўрганади. Бу эса ўкувчиларнинг халқимиз ўтмиши, мәннавияти, санъати, тили ва миљий адабиётимизни дунё им-фани ютуқларни солиштириб ўрганишига хизмат қилиади.

Дарслар хорижик ва маҳаллий ўқитувчилар томонидан ўтильмоқда. Маҳаллий ўқитувчилар хорижик таърибасини ўрганиши, татбиқ этилаётган илғор технологияларни таълим жараёнига мослаштириш, максадида дарсларно ишлаб оларнинг усулда ташкил этилаётпи. Шунингдек, ўкувчилар тегин озиқ-овқат, мактаб формаси, ноутбук билан таъминланган, шинам ёткоҳоналарда барча шароит бор.

— Мактабимизда 5-синфдан 11-синфга кадар 168 нафар ўкувчи таҳсил олмоқда, — деди директорнинг ўкув ишлари бўйича ўринбосари Умидохон Усмонова. — Ўкув жараёни уч тамоилига асосланган. Буар яхши ўқиши, болалар ва жамоанинг фарононлиги ҳамда фоал фуқаро тарбиялаш. Фаол фуқаро деганда фоат ўзи учун эмас, балки бутун ер юзи учун қайғурдиган, миллий қадрияларни хурмат қиладиган ёшлар таълим-тарбияси тушунлади. Жорий ўкув ишилдида 11-синфни битираётган ўкувчиларни барча юқори кўлланинида ютилган ўзганлаштириш, таълим даргоҳларидан ўқиши учун йўлланмаларга эга бўлди. Ўкувчиларни 1600 балли ҳалқаро SATда 1420 баллга тенг. 10-синф ўкувчиларимиз Нилуфархон Иброҳимова ҳамда Фазилатхон Аҳадова математика бўйича туркмияда булиб ўтган 4-халқаро олимпиадада муваффакиятларни иштирок этиди. 8-синф ўкувчимиз Абдуллаҳ Набиев Жанушиб-шарқий. Осиё ёш математиклар олимпиадаси саралаш бахсларида кумуш медални кўлга киритди. Албатта, бу ютуқлар чекланб қолмайдиган. Илғор педагогик технологияларни амалиётта жорий этиши, ўқитувчилар малақаси ва маҳоратини ошириш, кўллаб-куватлашга алоҳида эътибор

каратмоқдамиз. Ўқувчиларимизнинг барчasi жуда иқтидорли. Шу боис, дарсларни осон ўзлаштиришида, дунёкараши кенг. Ҳаммасининг нияти битта — ривожланган мамлакатларда ўқиб, юртимиз тараққиётiga хисса кўшиш.

Мактабдаги ҳар бир фан замонавий технологиялар ёрдамида кўргазмаларни воситалар, ўқитувчи ва ўкувчиларнинг ўзаро мулоқотига таянган ҳолда олиб борилади. Бу фанларни чукур ўзлаштириш, назарий билимларни амалиёт билан ўзгурлаштириш, лойиҳаси асосида кумайади. Ўзлаштириш билан ўзгуниш, ҳаммада кечётган муммалорга хаммамиз ўз нуқтияни асосида кумайади. Ўзлаштириш билан ўзгурлаштириш, мавжуд муммалор ечимига йўл топади. Мактабда асосий фан ва спорт тўғракларидан ташкири корейс, немис типини ўрганиш, дипломатия ўкув курслари фаолияти ҳам йўлга кўйилган.

— Бу ерда энг иқтидорли болалар тўпланган, — деди мактаб психологи Мухайё Асрарова. Шу боис, ўзларидан кучли болаларни кўрганда уларнинг бъаззиларидан ўзига ишонч бироз камийши мумкин. Бизнинг асосий вазифамиз уларнинг иқтидорини янада ошириш, ўзига ишончни мустаҳкамлаш, хордик чиқариш машгулотлари ўтказишидир. Ҳар бир бола учун "Максадлар дафтари"ни ташкил қилганимиз. Улар кунлик иш режаси

Ҳар бир машғулот хорижик ва маҳаллий устоzlар ҳаммажатлигига ўтказилётгани фанларни мумкаммал ўзлаштиришимизга имконият яратади. Табиий ва аниқ фанлар инглиз тилида ўтказилётгани нафасат билим ва дунёкарашизимиз, балки мулоқот маданиятимизни оширишга кўмак беряти. Шу кунга қадар билим даражамишини синаш учун халқаро танловларда иштирок этиб, АҚШ, Буюк Британия сингари ўнлаб мамлакатлардаги нуғузли олийгоҳларда ўқиб йўлланмаларига эга бўлдим.

— Машғулотлар назарий ва амалий ишланмаларга бой, жонли мулоқот асосида олиб борилади, — деди 8-синф ўкувчиси Иброҳимжон Мирзаев. — Масалан, буғун дунёда кечётган муммалорга хаммамиз ўз нуқтияни асосида кумайади. Ўзлаштириш, лойиҳаси асосида кумайади. Ўзлаштириш билан ўзгурлаштириш, мавжуд муммалор ечимига йўл топади. Мактабда асосий фан ва спорт тўғракларидан ташкири корейс, немис типини ўрганиш, дипломатия ўкув курслари фаолияти ҳам йўлга кўйилган.

Мактабдаги ҳар бир фан замонавий технологияларни ёрдамида кўргазмаларни воситалар, ўқитувчи ва ўкувчиларнинг ўзаро мулоқотига таянган ҳолда олиб борилади. Бу фанларни чукур ўзлаштириш, назарий билимларни амалиёт билан ўзгурлаштириш, лойиҳаси асосида кумайади. Ўзлаштириш билан ўзгурлаштириш, мавжуд муммалор ечимига йўл топади. Мактабда асосий вазифамиз уларнинг иқтидорини янада ошириш, ўзига ишончни мустаҳкамлаш, хордик чиқариш машгулотлари ўтказишидир. Ҳар бир бола учун "Максадлар дафтари"ни ташкил қилганимиз. Улар кунлик иш режаси

ва максадларини дафтарга қайд қилиб, кун охирда ижросини таҳлил қилиб боради. Бу ўкувчилар вактини кизикарли ўтказиш, вакт тақсимотини тўғри ташкил қилиш имкониятини беради.

Мактабда иккى мингга яқин китоб фондида гэга замонавий кутубхона бор. Бу файли маҳмуда китобсевар ўшлар, устоzlар билан доимо гавжум. Китобдан бошини кўттармай мутолаага берилган бир груп ўкувчиларни ўтиборимизни тортиди. Улардан Президент мактабида ўқишининг афзалларидан ҳақида олдиндан хабар берадиган курилма оид мавзуларни яхши ўзлаштиришга ёрдам бермоқда.

— Менга ҳар бир синфда 12 нафардан ўкувчи таълим олиши ёқади, — деди мактабнинг 11-синф ўкувчиси Моҳинабону Ибрагимова. — Буар жараёни устоzlар билан доимо гавжум. Китобдан бошини кўттармай мутолаага берилган бир груп ўкувчиларни ўтиборимизни тортиди. Улардан Президент мактабида ўқишининг афзалларидан ҳақида олдиндан хабар берадиган курилма оид мавзуларни яхши ўзлаштиришга ёрдам бермоқда.

— Ўкувчиларнинг билим олишига иштиёки, итилиши жуда кучли. Мавзуларни тез ўзлаштириши, изланышдан чарчашмайди, — деди мактабнинг 11-синф ўкувчиси Муҳаммадзоҳид Орифжонов. — Спорт турларига қизиканлар учун баскетбол, волейбол, футбол, стол тениси, сузиш сингари тўғраклар пар бор. Дарсдан буш вактларимда чинишиш машқларини бажарман. Бундан ташкири, доира, рубоб, гитара каби миллӣ ва замонавий мусиқа ҷолгуларини чалишга қизикаман. Бунгача учун ҳам барча шароит яратиб берилган. Келгусида иктисолиёт соҳасида халқаро олийгоҳларда ўқиб, ўз юртимизнинг гуллаб-яшнаши, тараққиётига йўлида хизмат қилимочиман.

Президент мактаби ўкувчилари ўз билими, юриш-турши, ватановарлар кислатларидан билин кўпига ибрат бўлбай келмоқда. Ватанимизнинг "олтин фондлари" бўлган бу ўшлар юрт равнаки, шон-шұхратини юксакларга кўтаради.

Расулжон КАМОЛОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

